

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ

2022

ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 3

ՔՆՆԱՍԵՆՅԱԿԻ ՀԱՄԱՐԸ

ՆՍՏԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐԸ

Հարգելի ուսուցիչ

Գիտելիքների ստուգման թեստը կազմված է 70 առաջադրանքներից, որոնց ընդհանուր միավորը հավասար է 70-ի: Դրանից ընտրովի առաջադրանքներին բաժին է ընկնում 40 առաջադրանք (40 միավոր), կարճերին՝ 24 առաջադրանք (24 միավոր) և կարճ-վանդակավորներին՝ 6 առաջադրանք (6 միավոր):

Թեստի կատարման համար հատկացվում է 180 րոպե:

Պատասխանների ձևաթղթում ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներից (1-40) յուրաքանչյուրի համարի ներքևում տրված են 1-4 թվերով համարակալված վանդակներ: Ճիշտ պատասխանը գտնելուց հետո անհրաժեշտ է տվյալ պատասխանի համարին համապատասխանող վանդակում դնել «X» նշանը:

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներում (41-64) հարցից կամ պահանջից հետո տրված են 7-ից մինչև 9 թվերով համարակալված պատասխաններ: Անհրաժեշտ է գտնել բոլոր ճիշտ պատասխանները կամ բոլոր սխալ պատասխանները: Ընդ որում՝ այս տիպի առաջադրանքները կարող են ունենալ 2, 3 կամ 4 ճիշտ պատասխան: Ճիշտ պատասխան համարվող թվերը (2, 3 կամ 4 ճիշտ պատասխաններինը) պետք է տեղադրել ձևաթղթի համապատասխան վանդակներում:

Կարճ-վանդակավոր առաջադրանքներին (65-70) պատասխանելիս անհրաժեշտ է ըստ հաջորդականության գրել ճիշտ պատասխանին համապատասխանող թվերը՝ նախատեսված հորիզոնական վանդակներից յուրաքանչյուրում գրելով մեկ նիշ:

Մաղթում ենք Ձեզ հաջողություն

Կարդացե՛ք մեջբերված հատվածը և պատասխանե՛ք 1-3-րդ հարցերին.

XIII-XIV դարերում ուսումնական մշակութային կյանքի նշանավոր կենտրոններից մեկն էր Գլաձորի վանքի համալսարանը: Նրա հիմնադրման թվականը ստույգ հայտնի չէ, բայց հավանական է, որ այն հիմնադրվել է 1280-ական թվականներին հայտնի ուսուցչապետի ջանքերով: Գլաձորի համալսարանը միջնադարում հայտնի է եղել որպես «....», «մայրաքաղաք իմաստունների» և այլն: Գլաձորի համալսարանում են ստեղծագործել բազմաթիվ գրիչներ և մանրանկարիչներ:

1) Ո՞վ է մեջբերված հատվածի հեղինակը.

- 1) Նորայր արքեպիսկոպոս Պողարյան
- 2) Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանյան
- 3) Լեո
- 4) Կյուրեղ Քիպարյան

2) Ըստ հեղինակի՝ ի՞նչ անունով է հայտնի եղել Գլաձորի համալսարանը միջնադարում.

- 1) «Հայոց Ալեքսանդրիա»
- 2) «Աղբյուր շնորհաբաշխության տանն Սիսական»
- 3) «Երկրորդ Աթենք»
- 4) «Մեծ հայրապետանոց»

3) Ո՞ւմ ջանքերով է հիմնադրվել Գլաձորի համալսարանը.

- 1) Եսայի Նչեցի
- 2) Ներսես Մշեցի
- 3) Գրիգոր Տաթևացի
- 4) Հովհաննես Որոտնեցի

Կարդացե՛ք մեջբերված հատվածը և պատասխանե՛ք 4-6-րդ հարցերին.

«Նա շատ մեծ անուն էր հանել, անարատ և արդար մարդ էր, շատ առաքինի, հոնտորական գիտության քաջագիտակ, Աստծո Հին ու Նոր Կտակարաններին քաջատեղյակ և ամեն տեսակետից կարող էր օգտակար լինել Քրիստոսի հոտին: ... Նա հայոց ժողովրդի մեջ պայծառացրեց վանական դասը, նա էր, որ վերականգնեց Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի աթոռը Հայաստանում և փայլեց սրբությանբ և ամենայն պարկեշտությամբ: Նա պահեցող էր և աղոթող»:

4) Ո՞վ է մեջբերված հատվածի հեղինակը.

- 1) Թովմա Մեծովեցի
- 2) Կիրակոս Գանձակեցի
- 3) Մատթեոս Ուռհայեցի
- 4) Ստեփանոս Օրբելյան

5 Ո՞ր կաթողիկոսի մասին է մեջբերված հատվածը.

- 1) Գրիգոր Բ Վկայասեր
- 2) Գրիգոր Գ Պահլավունի
- 3) Գրիգոր Դ Տղա
- 4) Ներսես Դ Շնորհալի

6 Ո՞ր թվականին է նա ընտրվել կաթողիկոս.

- 1) 1113 թ.
- 2) 1166 թ.
- 3) 1173 թ.
- 4) 1066 թ.

Կարդացե՛ք մեջբերված հատվածը և պատասխանե՛ք 7-8-րդ հարցերին.

«Ով ճշմարտության մեջ է բնակվում, նա արդարև հաճո է Աստծուն, բոլոր մարդկանց համար օգտակար է և ամենայն գործի մեջ՝ շիտակ:

Ճշմարիտ մարդը չի հաճոյանում ուրիշներին, արդարադատ է, արժանիքներ և փառք ու պատիվ չի յուրացնում, չի քամահրում տնանկին և չքավորին, պատասխանների մեջ շողոքորթ չէ, դատողության մեջ ճշմարիտ է, գործի մեջ՝ ջանադիր, միաբանության մեջ միշտ բարեգարդ է, նենգություն չի ճանաչում, կեղծավորություն չի սիրում, զարդարված է բարի գործերով և ղեկավարվում է միայն առաքինությամբ... »:

7 Քրիստոնեական եկեղեցու տիեզերական վարդապետներից ո՞վ է մեջբերված խոսքերի հեղինակը.

- 1) Եփրեմ Ասորի
- 2) Կյուրեղ Երուսաղեմացի
- 3) Բարսեղ Կեսարացի
- 4) Հովհան Ոսկեբերան

8 Հեղինակի ո՞ր ստեղծագործությունից է մեջբերված հատվածը.

- 1) «Կնիք հաւատոյ ընդհանուր սուրբ եկեղեցոյ»
- 2) «Գիրք հաստատութեան և արմատ հավատոյ»
- 3) «Հոգևոր խրատներ»
- 4) «Գիրք հարցմանց»

Կարդացե՛ք մեջբերված հատվածը և պատասխանե՛ք 9-11-րդ հարցերին.

«Այժմ բռնկված պատերազմն արևմտահայերի կյանքն ու ռեֆորմների ճակատագիրը նորից դնում է մեծ փորձության տակ:

....Բայց որպես իմ ժողովրդի հոգևոր հովիվ, ես չեմ կարող չտազնապել և Ձերդ պայծառափայլությանը չմատնանշել այն, որ Թուրքիայում հայ բնակչությունն ապրելու է խորապես վշտալի օրեր, եթե Ռուսաստանի ուշադրությունը Հայոց հարցի նկատմամբ ժամանակավորապես թուլանա...»:

9 Ո՞ր պատերազմի մասին է խոսքը.

- 1) Առաջին համաշխարհային
- 2) Ռուս-թուրքական 1877-1878 թթ.
- 3) Բալկանյան առաջին
- 4) Բալկանյան երկրորդ

10 Ո՞ւմ է ուղղված մեջբերված խոսքը.

- 1) Նիկոլայ II-ին
- 2) Ալեքսանդր II-ին
- 3) Լևոյդ Ջորջին
- 4) Վորոնցով-Դաշկովին

11 Ո՞վ է մեջբերված հատվածի հեղինակը.

- 1) Գևորգ Դ Կոստանդնուպոլսեցի
- 2) Գևորգ Ե Սուրենյանց
- 3) Ներսես Վարժապետյան
- 4) Մկրտիչ Ա Խրիմյան

Կարդացե՛ք մեջբերված հատվածը և պատասխանե՛ք 12-13-րդ հարցերին.

«Լավ է՝ ես մեռնեմ, քան թե անարժան գործի համար հավատացյալներին մատնեմ անօրենների ձեռքը: Քանի որ [թագավորը] իր անձի վրա Քրիստոսի հոտի կնիքն է կրում»:

12 Ո՞ւմ աշխատությունից է մեջբերված հատվածը.

- 1) Մովսես Խորենացի
- 2) Եղիշե
- 3) Ղազար Փարպեցի
- 4) Փավստոս Բուզանդ

13 Ո՞վ է մեջբերված խոսքերի հեղինակը.

- 1) Մուշեղ Մամիկոնյան
- 2) Վռամշապուհ
- 3) Սահակ Պարթև
- 4) Արշակ II

14 Ո՞վ է մեջբերված խոսքի հեղինակը.

«Հայոց եկեղեցին ազգային եկեղեցի է գերազանցապես, իր հոտն ամբողջովին հայերից կազմված, իր լեզվով, գրականությամբ, արվեստով, ժամերգությամբ ու հոգևոր կյանքով, բնականաբար՝ նաև անցյալով և պատմությամբ շաղկապված հայ ժողովրդի հետ»:

- 1) Գարեգին Ա Հովսեփյան
- 2) Խրիմյան Հայրիկ
- 3) Մաղաքիա Օրմանյան
- 4) Գևորգ Ե Սուրենյանց

15 Ո՞վ է աղոթքից մեջբերված հատվածի հեղինակը.

« ... Հայցում ենք ամենախնամ և ամենագութ Արարչից, որպեսզի կտրվածը դարձյալ բժշկի և հոգու գրգանքով - իբրև թռչունը, որ ձագերին իր թևերի տակ է ժողովում, իր ամրածածուկ աջով վերստին հավաքելով հայերին նրանց վիճակված սեփական, բնիկ և հայրենի երկրի ու գավառների մեջ, վերանորոգի այնպես, ինչպես ստեղծել էր ամենասկզբում՝ պանծալի փառքով և բարգավաճող արդյունքով:

Ուժ տա, կազդուրի և հաստատահիմն դարձնի թագավորական ու հոգևոր ինքնիշխանությամբ և ամեն տեսակ բարիքներով»:

- 1) Աղեքսանդր Ա Ջուղայեցի
- 2) Ղազար Ա Ջահկեցի
- 3) Եղիազար Ա Այնթափեցի
- 4) Հակոբ Դ Ջուղայեցի

Կարդացե՛ք մեջբերված հատվածը և պատասխանե՛ք 16-18-րդ հարցերին.

«Այն ժամանակ, երբ լրացավ մեր Տիրոջ մարմնանալու հազար տարին, Հայոց թագավորը բարի խորհուրդ հանձն առավ՝ կամեցավ Քաղաքադաշտի սուրբ անունով կառուցված, բայց քանդված մեծաշեն եկեղեցին նույն ձևով ու չափով կերտել քաղաքում: Այն հիմնեց Ծաղկոցաձորի կողմում, բարձրավանդակ տեղում՝ տեսնողներին հիացնող մեծ սրբատաշ քարերով և նուրբ զարդաքանդակներով, լուսաբեր պատուհաններով, եռյակ դռներով, սքանչելատես զմբերով, որ նման էր երկնքի գնդին»:

16 Ո՞ր եկեղեցու մասին է խոսքը.

- 1) Տիգրան Հոնենցի
- 2) Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ
- 3) Ս. Կաթողիկե
- 4) Ս. Առաքելոց

17 Ո՞ր աշխատությունից է մեջբերումը.

- 1) «Հայոց պատմություն»
- 2) «Տիեզերական պատմություն»
- 3) «Ազգապատում»
- 4) «Ժամանակագրություն»

18 Ո՞վ է աշխատության հեղինակը.

- 1) Հովհաննես Դրասխանակերտցի
- 2) Մատթեոս Ուռհայեցի
- 3) Ստեփանոս Տարոնեցի Ասողիկ
- 4) Մաղաքիա Օրմանյան

Կարդալ մեջբերված հատվածը և պատասխանել 19-20-րդ հարցերին.

«Այստեղ տեսնել էր պետք մեր ամբողջ ազգի ուրախությունն ու ցնծությունը. զանգակների փողն էր հնչում, երիտասարդները գոչում էին, ծերերն աղաղակում էին և ցնծությամբ օրհնում Աստծուն, մանուկները խայտում էին, կանայք երկրպագությամբ ու լալով բոլորին զարհուրանք էին պատճառում, իսկ անօրենները նայելով զարմանում էին: Եվ ինչպես Փրկչի՝ Երուսաղեմ սուրբ քաղաքը գալու օրը մեծ ուրախությամբ ընդառաջ եկան, նույնպես այսօր եղավ հայերիս համար...»:

19 Ի՞նչ իրադարձության մասին է խոսքը.

- 1) Կ. Պոլսի հայոց պատրիարքարանի ստեղծման
- 2) Հայոց կաթողիկոսական աթոռը Սսից Ս. Էջմիածին տեղափոխելու
- 3) Համայն քրիստոնյաների Ս. Հարություն տաճարում իրադարձության
- 4) Սմբատ Արծրունուն Հայոց թագավոր օծելու

20 Ո՞ր աշխատությունից է մեջբերված հատվածը.

- 1) «Սուրբ Կաթողիկեի ողբը»
- 2) «Հիշատակարան»
- 3) «Պատմություն Հայոց»
- 4) «Պատմություն»

Կարդացե՛ք մեջբերված հատվածը և պատասխանե՛ք 21-22-րդ հարցերին.

«Այսօր իմ բոլոր մտածումները, մաղթանքները և սպասումներն ուզում եմ արտահայտել մեկ ամփոփ բանաձևումով, որն ընդունված է մեր եկեղեցու կյանքում: Այդ է՝ «ագատություն յերկրայականս, միութիւն ի կարևորս և սեր յընդհանուրս»: միութիւն ի կարևորս: Սա էլ պատմական փորձառության արդյունք է, սիրելի եղբայրներ և քույրեր, որ միանանք հիմնական հարցերի մեջ, որոնք վճռական նշանակություն ունեն մեր ժողովրդի կյանքի ճանապարհը գծելու և ավելի լուսավոր ապագա գտնելու: Ուրեմն բախտորոշ հարցերում պետք է ստեղծվի այդ միությունը....»:

21 Ի՞նչ իրադարձության ժամանակ են ասվել այս խոսքերը.

- 1) Հայաստանի նորընտիր խորհրդարանի բացման ժամանակ
- 2) «Հայաստան» հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի նիստում
- 3) Մեծի Տանն Կիլիկիո նորընտիր կաթողիկոս Արամ Ա-ի օժման ժամանակ
- 4) Հայաստանի անկախության հանրաքվեից հետո

22 Ո՞վ է ասել այս խոսքերը.

- 1) Արամ Ա
- 2) Վազգեն Ա
- 3) Գարեգին Ա
- 4) Գարեգին Բ

23 Ո՞վ է մեջբերված խոսքի հեղինակը.

«Տունը և ընտանիքը մի փոքրիկ թագավորության երկիրն ու սահմանն են, որի նահապետական աթոռին նստում են ծնողները: Հայրն իբրև թագավոր և մայրն իբրև թագուհի կառավարում են ընտանիքը»:

- 1) Խրիմյան Հայրիկ
- 2) Գևորգ Ե
- 3) Խաչատուր Աբովյան
- 4) Լևոն Շանթ

24) Ո՞վ է հետյալ տեսակետի հեղինակը.

Փիլիսոփայությունը պետք է «ազնվացնի և գեղեցկացնի մարդկային հոգին և փոխադրի նրան նյութական ու մատախլապատ կյանքից դեպի աստվածային և աննյութականը»:

- 1) Անանիա Շիրակացի
- 2) Եզնիկ Կողբացի
- 3) Վահրամ Բաբունի
- 4) Դավիթ Անհաղթ

25) Թվարկվածներից որո՞նք Օրթոդոքս եկեղեցու հոգևոր առաջնորդների կրած տիտղոսներից չեն.

ա. աբեղա
բ. պապ
գ. վարդապետ
դ. մետրոպոլիտ
ե. եպիսկոպոս
զ. պատրիարք
է. կարդինալ

- 1) բ, գ, ե, զ, է,
- 2) բ, դ, ե. զ. է
- 3) ա, գ, դ, ե, զ
- 4) ա, բ, գ, ե, է

26 **Ընտրել տերմինների ճիշտ բացատրությունները.**

- ա. Հռոմկլայի հայոց կաթողիկոսների որդեգրած տիտղոսը կոչվում էր «Ամենայն Հայոց կաթողիկոս»:
- բ. Քրիստոնեական եկեղեցիների և նվիրապետական աթոռների առանձնացման համար սկսված շարժումը կոչվում է «միջեկեղեցական շարժում»:
- գ. Տվյալ կրոնը դավանող անձանց կողմից այլ դավանանքի հետևորդների հանդեպ անհանդուրժողականության և հալածանքների դրսևորումները կոչվում են «հոգևորսություն»:
- դ. Բնակավայրերից դուրս, հյուղակներում կամ խրճիթներում նշվող տոները կոչվում էին «տաղավար տոներ»:
- ե. Աստվածաշնչի երկրորդ թարգմանությունն իր կատարելության համար անվանել են «Թարգմանությունների թագուհի»:
- զ. Այն խորհուրդը, որի ընթացքում հոգևորականը ավետման միջոցով աղոթք է կարդում հիվանդներին՝ Աստծո օգնությամբ ապաքինվելու համար, կոչվում է Հիվանդաց կարգ:
- է. Ցարիզմի օրոք Աղվանից կաթողիկոսությունը դարձավ Գանձասարի կաթողիկոսություն, ապա՝ եպիսկոպոսական թեմ:
- ը. Հոգևորականի զգեստի սրածայր մասը, որը կրել են գլխին, կոչվել է վեղար:

- 1) բ, ե, է, ը
- 2) ա, գ, զ, ը
- 3) ա, դ, ե, ը
- 4) բ, դ, զ, է

27 **Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները**

- ա. Հանուն Քրիստոսի չարչարանքների ենթարկված, սուրբ հավատը խոստովանողը կոչվում է Խոստովանող:
- բ. Եկեղեցու և նրա կարգի դեմ վերահսկողության սահմանումը, աշխարհիկ իշխանությունների միջամտությունը կոչվում է Բանադրանք:
- գ. Վկաների նահատակման, թաղման կամ մասունքների վրա կառուցված շինությունը կոչվում է վկայարան:
- դ. Կիլիկյան Հայաստանի Արտազ գավառում միջնադարում ստեղծված իմաստունների միաբանությունը, որտեղ գործում էր համալսարանը, կոչվում էր «Մայրաքաղաք իմաստունների»:
- ե. Արևելահայ մելիքների և Բարձրաստիճան հոգևորականների գաղտնի այն ժողովը, որը Հայաստանի ազատագրության հարցով կաթողիկոսի գլխավորությամբ պատվիրակություն է ուղարկել Վենետիկ և Հռոմ, անվանել են «Տերանց Հայոց»:
- զ. Ս. Վրթանեսին, ով հանդես էր գալիս նախարարական տները հաշտեցնելու առաքելությամբ և հանդիմանում էր քրիստոնյային ոչ վայել կյանքով ապրող նախարարներին, անվանել են «Հոգևոր սուր»:
- է. Ըստ ավանդության՝ մկրտության ժամանակ Ս. Գրիգոր Լուսավորիչը Ս. Տրդատ արքային վերանվանել է Հովհաննես՝ ի պատիվ Ս. Հովհաննես Մկրտչի:
- ը. Ս. Սահակ Պարթևին տրվել է տիտղոս, որը կոչվում էր «Սրտերի լուսավորիչ»:

- 1) դ, ե, գ, է
- 2) բ, գ, զ, է
- 3) ա, գ, դ, ը
- 4) բ, դ, գ, ը

Հայ եկեղեցական մատենագրության վերաբերյալ ստորև տրված բացատրություններից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Ճառերի կամ քարոզների նպատակը Աստվածաշնչի և քրիստոնեական սկզբունքների բացատրությունն է, սրանք ի տարբերություն մեկնությունների որպես ուսումնասիրություններ շարադրվում, գրառվում և օգտագործվում էին ուսումնագիտական կենտրոններում:
- բ. Վկայաբանությունները բովանդակության պարզության շնորհիվ մատչելի էին շատերին և ընթերցվում էին սրբերի ու նահատակների տոներին նվիրված եկեղեցական արարողությունների ժամանակ:
- գ. Այն սրբախոսությունը, որի մեջ քրիստոնյան, խոստովանելով ու վկայելով իր հավատը, նահատակվում է հակառակորդների կամ թշնամիների կողմից, կոչվում է վարք:
- դ. Քարոզգրքերը պարունակում են արարողական հրահանգներ և նպատակ ունեն օրինակարգել Աստծո նկատմամբ մարդու կենդանի հարաբերությունն ու պաշտամունքը:
- ե. Հակաճառական երկերի նպատակը Հայոց եկեղեցու և հայ ազգի գերծ պահումն է՝ Ընդհանրական եկեղեցու ճշմարիտ դավանանքից հեռացած ու շեղված հոսանքների ազդեցությունից, ադանդավորական գաղափարախոսությունից:
- զ. Ջատագովական գրականության նպատակն էր ցույց տալ Հայոց եկեղեցու և քրիստոնեական դավանանքի ճշմարտացիությունը, ինչպես նաև՝ Հայոց եկեղեցին պաշտպանել ոչ քրիստոնեական տարաբնույթ հարձակումներից:
- է. Կցուրդները ստեղծվում էին ծիսական երկերի նմանությամբ և որպես հարասություն (պարզաբանում) կցվում էին Պատարագամատույցին, Ժամագրքին, Մաշտոցին, Տոնացույցին:

- 1) բ, է, գ
- 2) ա, է, է
- 3) բ, դ, է
- 4) գ, դ, գ

Գտնել սխալ պնդումները.

- ա) Հոգեհանգստյան արարողության վերջում՝ «Քրիստոս որդի Աստուծոյ» աղոթքի ընթացքում, հիշատակվում են ննջեցյալների անունները:
- բ) Ս. Սահակ Պարթև կաթողիկոսի կողմից սահմանված կանոններով եկեղեցու հատակագիծը գծվել է գետնին, 12 առաքյալներին խորհրդանշող 12 քարերով նշվել են եկեղեցու անկյունները, արսիդը, մույթերը, մուտքերը և քարերն օձելուց հետո սկսվել է շինարարությունը:
- գ) Պսակի խորհրդի ժամանակ նորապսակների գլխին դրվող թագերը խորհրդանշում են, որ նրանք համատեղ ամբողջ կյանքի ընթացքում պետք է պահպանեն հավատարմությունը պսակադրության ուխտին:
- դ) Առավոտյան ժամերգության ընթացքում հոգևոր դասը խաչով, խաչվառով և Ավետարանով, նախ օրհնում է Արևելքը և այնտեղ գտնվող Հայոց հայրապետությունը, հանուն Սուրբ Երրորդության, այնուհետև՝ օրհնում և առ Աստված խնդրանք է ներկայացնում աշխարհի մյուս կողմերի համար:
- ե) Ձեռնադրության խորհուրդը միշտ կատարվում է պատարագի ընթացքում:
- զ) Հայոց եկեղեցում կա նվիրապետական 9 աստիճան, որոնցից վարդապետության աստիճանը որպես գիտական աստիճան շնորհվում է բոլոր քահանաներին:
- է) Եկեղեցում ատյանի հյուսիսային կողմում գտնվում է մկրտության ավազանը, իսկ արևելյան կողմում՝ բեմը կամ խորանը:
- ը) Արթիկի թեմի առաջնորդանիստը Արթիկի Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին է:

- 1) բ, ե, գ, է
- 2) բ, դ, գ, ը
- 3) ա, գ, ե, ը
- 4) գ, դ, գ, է

Արևելյան Հայաստանի բազմաթիվ վարդապետներ ո՞ր վանքերի վանահայրերի գլխավորությամբ ըմբոստացան 1203 թ. Սսի եկեղեցական ժողովի որոշումների դեմ և հրաժարվեցին ընդունել դրանք.

- ա. Սանահին
բ. Հաղարծին
գ. Գեղարդավանք
դ. Նորավանք
ե. Գոշավանք
զ. Տաթև
է. Հաղպատ

- 1) բ, ե
- 2) դ, գ
- 3) ա, է
- 4) գ, զ

31 Ստորև տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Մատթեոս Ա Կոստանդնուպոլսեցին վերաբացել է Զմյուռնիայի Սկյուտարի հայոց ճեմարանը:
- բ. Բուլճնիկյան իշխանությունները 1937 թ. քանդում ու ոչնչացնում են մշակութային մեծ արժեք ներկայացնող V դարի կառույց Երևանի Ս. Ստեփանոսի վանքը:
- գ. Խորեն Մուրադբեկյանի նախաձեռնությամբ սփյուռքում մեծ շուքով տոնվել է Աստվածաշնչի հայերեն թարգմանության 1500-ամյակը:
- դ. Չնայած Լևոն II-ը միացրեց Անտիոքը, սակայն Հայոց կաթողիկոսության և Անտիոքի կաթոլիկ պատրիարքության պայքարը շարունակվեց մինչև XIII դարի կեսերը:
- ե. Խաչիկ Ա-ն նորոգել է Արգինայի կաթողիկոսարանը, Նարեկավանքի դպրոցը, հիմնել թեմեր Հայաստանից դուրս՝ Սիսում, Լամբրոնում:
- զ. Գրիգոր Տաթևացին՝ Հովհաննես Որոտնեցու աշակերտը, Երզնկայում ձեռնադրվել է քահանա, իսկ Ապրակունիքի վանքում՝ վարդապետ:
- է. Կիրակոս Ա Վիրապեցու ջանքերով Թովմա Մեծոփեցին դպրոց հիմնեց Վաղարշապատում:
- ը. 1446 թ. Սսում հրավիրվում է եկեղեցական ժողով, որը կաթողիկոս է հռչակում Թոխաթի (Եվդոկիա) հայոց հոգևոր թեմի առաջնորդ Կարապետ Եվդոկացուն:
- թ. Նաղիրի թագադրության արարողության ժամանակ Հայոց կաթողիկոս Աբրահամ Գ Կրետացին նրա մեջքին կապել է շահական իշխանության խորհրդանիշ սուրը. Պարսկաստանի պատմության մեջ սա երկրորդ դեպքն էր, երբ նման իրավունք էր վերապահվել քրիստոնյա հոգևորականին:

- 1) ա, դ, է, թ
- 2) բ, գ, է, թ
- 3) ա, դ, գ, ը
- 4) գ, դ, է, ը

32 Ստորև տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- ա. Զարգացած միջնադարի վերջին շրջանում ավարտվում է եկեղեցական ճարտարապետության հայկական դպրոցի ձևավորումը:
- բ. Միջնադարի քարագործ վարպետներից միայն երկուսին՝ Պողոսին և Մումիկին է հաջողվել ստեղծել «ասեղնագործ» եռաշերտ խաչքարեր:
- գ. Խաչքարային արվեստը զուտ հայկական է և պատկանում է միայն հայ ժողովրդին:
- դ. Հայ մանրանկարչության առայժմ հայտնի հնագույն նմուշները 898 թ. «Էջմիածնի Ավետարանի» վերջում կցված երեք մանրանկարներն են:
- ե. Վանական դպրոցների սաները ուսումնառության շրջանում սովորում էին գեղագրություն, ծանոթանում մագաղաթ, թանաքներ ու ներկեր պատրաստելու հնարքներին:
- զ. Հայ հոգևոր և աշխարհիկ երաժշտական մշակույթը բյուրեղացել և համամարդկային արժեք է ստացել Կոմիտաս վարդապետի շնորհիվ:
- է. XIX դարի հայ պատմագրության ամենաականավոր դեմքը Միքայել Զամյանն է:

- 1) գ, դ, զ
- 2) ա, բ, է
- 3) ա, դ, է
- 4) բ, գ, է

33 Քրիստոնեության ամրապնդման և հոգևոր կյանքի վերափոխման նպատակով ի՞նչ որոշումներ ընդունվեցին Աշտիշատի ժողովում.

- ա) Արիոսի ուսմունքը մեկ անգամ ևս դատապարտելու և մերժելու նպատակով հաստատել Նիկեայի տիեզերական ժողովի որոշումները:
- բ) Ճանապարհորդների և օտարականների համար հիմնել իջևանատներ և օթևաններ:
- գ) Ճգնավորական կամ անապատական շարժումը հովանավորել, ճգնավորների համար հիմնել վանքեր և կուսանոցներ:
- դ) Եկեղեցին կրթված հոգևորականներով համալրելու նպատակով եկեղեցիներին ու վանքերին կից բացել դպրոցներ:
- ե) Ամուսնություններն ամրապնդելու և ամուսնալուծություններն արգելելու նպատակով սահմանել 20 կանոններ:
- զ) Հարբեցողությունը, գողությունը և այլ հանցանքները արմատախիլ անելու համար սահմանել պատիժներ:
- է) Իրենց ենթակաների ու ծառաների հանդեպ գրասիրտ լինելու համար բացել դպրոցներ, որոնց ծախսերը հոգալու էր արքունիքը:
- ը) Բարեգործական հաստատությունների ծախսերը հոգալու համար կաթողիկոսին կից ստեղծել հոգևոր խորհուրդ:

- 1) բ, գ, դ, զ
- 2) ա, բ, գ, ը
- 3) ա, դ, է, է
- 4) գ, է, է, ը

Թվարկվածներից որո՞նք չեն հանդիսացել կաթողիկոսական աթոռը Սսից Հայաստան տեղափոխելու պատճառներ.

- ա) Հայոց թագավորության անկումից հետո կաթոլիկ եկեղեցին սաստկացրել էր հայերի դավանափոխ լինելու և Հռոմի պապի գերագահությունը ընդունելու պարտադրանքները:
- բ) Մահմեդական տիրակալները սկսել էին միջամտել Հայոց եկեղեցու ներքին գործերին, որի հետևանքով բազմաթիվ կաթողիկոսներ զոհ գնացին նրանց կամայականություններին և չարաշահումներին:
- գ) Հայաստանում և շրջակա երկրներում իր տիրապետությունը հաստատած թուրքմեն գահակալ Ջահանշահը խոստացել էր հարկատվությունից ազատել կաթողիկոսական աթոռը:
- դ) Կաթողիկոսական աթոռը դադարել էր ամբողջ հայության համազգային-եկեղեցական շահերն արտահայտող կառույց լինելու իր առաքելությունից և դարձել էր իշխող մահմեդականների շահատակությունների, զեղծումների և անմիաբանության արտահայտիչ:
- ե) Կիլիկիայում իրենց տիրապետությունը հաստատած մահմեդական տիրակալները ծանր հարկատվության էին ենթարկել կաթողիկոսական աթոռը:
- զ) Ուժեղացել էին ներքին երկպառակությունները, բազմաթիվ խմբավորումներ տարբեր խարդավանքների միջոցով պայքարում էին կաթողիկոսական աթոռին տիրանալու համար:
- է) Անտիոքի կաթոլիկ պատրիարքները տիրացել էին Սսի կաթողիկոսարանին:
- ը) Հայ-բյուզանդական եկեղեցական միության համար Բյուզանդիան ոչ միայն Հայոց եկեղեցուն պարտադրում էր ընդունել Քրիստոսի երկու բնության վարդապետությունը, այլ նաև պարտադրում էր, որ Հայոց կաթողիկոսներն ընտրվեին Բյուզանդիայի կայսեր կողմից:

- 1) դ, ե, գ, ը
- 2) բ, գ, գ, է
- 3) ա, գ, է, ը
- 4) ա, բ, ե, է

35 Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. 1991 թ. հունիսի 17-ին ՀՀ Գերագույն խորհրդի ընդունած օրենքով պետությունը չէր միջամտելու ազգային եկեղեցուն ազատ քարոզելու, իր դավանանքը տարածելուն:
- բ. 1930-ական թվականներին Հայոց եկեղեցու նկատմամբ ճնշումներն ու բռնությունները մեղմացան:
- գ. Հայաստանի անկախացման հետևանքով հայ կաթոլիկ եկեղեցու առաջնորդարանը հաստատվեց Աշոցքում:
- դ. Վազգեն Ա-ի քաղաքականության հետևանքով զինված ուժերում Հայոց բանակի մարտիկների համար ստեղծվեց հոգևոր ծառայություն:
- ե. Խորհրդային վարչակարգի առաջին հրովարտակների արդյունքում ստեղծվեց իշխանություն-եկեղեցի հարաբերությունները կարգավորող Եկեղեցական գործերի խորհուրդ:
- զ. 1935 թ. Հայաստան են գալիս Գ. Մալենկովը և Ա. Միկոյանը. նպատակն էր՝ Մայր Աթոռը զրկել գոյության միջոցներից և հաշվեհարդար տեսնել հայոց կաթոլիկոսի հետ:
- է. 1920 թ. կազմված ժամանակավոր «ղաշնագրի» արդյունքում կարգավորվեց Մայր Աթոռի լիազոր ներկայացուցիչ ունենալը ՀՀ կառավարությունում:

- 1) բ, դ, գ
- 2) ա, ե, է
- 3) ա, գ, է
- 4) բ, դ, ե

36

Թվարկվածներից որո՞նք են Արևելյան Հայաստանը Ռուսաստանի տիրապետության տակ անցնելուց հետո Հայոց եկեղեցու և ցարական կառավարության փոխհարաբերությունների կարգավորման հետևանք.

- ա. Սյունիքի մետրոպոլիտությունը վերացվում է և նրա փոխարեն ստեղծվում է կաթողիկոսություն:
- բ. Պարսկական և թուրքական իշխանությունները իրենք էին հաստուկ հրամանագրերով հաստատում նորընտիր Հայոց կաթողիկոսներին և խափանում միջամտությունները:
- գ. Կ. Պոլսի և թեմերի եկեղեցիներում չէր հիշատակվում կաթողիկոսի անունը որպես Ամենայն Հայոց գահակալի:
- դ. Կանոնադրության մեջ մտցվում է եկեղեցական արարողությունների ժամանակ ցարի անվան հիշատակությունը:
- ե. Աջապահյանները վերջ են տալիս աթոռակալական կոիվներին ու դժգոհություններին, վարելով հակակաթոլիկ քաղաքականություն՝ պահպանում հայոց ավանդույթները:
- զ. Մայր Աթոռը ճանաչվում է որպես աշխարհի ցրված հայության հոգևոր կենտրոն:
- է. Պահպանվում էին Հայոց կաթողիկոսի իրավունքները ամբողջ հայության նկատմամբ ռուսական կառավարության հսկողության ներքո:

- 1) ա, գ, է
- 2) բ, է, գ
- 3) դ, գ, է
- 4) գ, դ, է

37

Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը.

- ա. Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա-ի վերընտրվելը Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի ատենապետ
- բ. Գարեգին Ա-ի երկրորդ հանդիպումը Հռոմի պապի հետ
- գ. Մխիթարյան միացյալ միաբանության մասին պատմական որոշման ընդունումը
- դ. Խորեն Ա Սուրադբեկյանի եղերական վախճանը
- ե. Օշականում Մ. Մաշտոցի անվան դպրատան կառուցումը
- զ. Գևորգ Չորեքյանի ընտրվելը Ամենայն Հայոց կաթողիկոս
- է. Խորհրդային Հայաստանի կառավարությանը կից Եկեղեցու գործերի խորհրդի ստեղծումը
- ը. Հայոց եկեղեցու՝ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի անդամ դառնալը
- թ. Ա. Մանթաշյանի նվիրատվությամբ կառուցված նոր վեհարանի շենքի վերադարձը Մայր Աթոռին

- 1) ը
- 2) թ
- 3) է
- 4) է

38

Հայ հոգևոր գործիչների ստեղծագործությունները դասավորել ըստ դրանց ստեղծման ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա) «Եղծ աղանդոց»
- բ) «Մատյան ողբերգության»
- գ) «Իմաստասիրության սահմանումերը»
- դ) «Բարի մարդ և բարի քրիստոնյա»
- ե) «Ընդդեմ պավլիկյանների»
- զ) «Ազգապատում»
- է) «Սուրբ Կաթողիկեի ողբը»
- ը) «Հաճախապատում»
- թ) «Գիրք հարցմանց»

- 1) ը, գ, գ, ա, ե, բ, թ, է, դ
- 2) ը, ա, գ, ե, բ, է, թ, դ, գ
- 3) գ, գ, ա, ը, բ, է, դ, է, թ
- 4) ա, ը, գ, բ, է, թ, է, գ, դ

39

Կաթողիկոսների անունները դասավորել ըստ նրանց գահակալման հաջորդականության.

- ա) Եփրեմ Ա Չորագեղցի
- բ) Աղեքսանդր Ա Ջուղայեցի
- գ) Նահապետ Ա Եղեսացի
- դ) Կարապետ Բ Ուլնեցի
- ե) Ներսես Ե Աշտարակեցի
- զ) Աբրահամ Գ Կրետացի
- է) Սիմեոն Ա Երևանցի
- ը) Հովհաննես Ը Կարբեցի
- թ) Ղուկաս Ա Կարնեցի

- 1) դ, գ, գ, թ, բ, է, ա, ը, է
- 2) բ, գ, գ, դ, է, թ, է, ը, ա
- 3) բ, գ, դ, գ, է, ա, ը, թ, է
- 4) գ, բ, դ, գ, է, թ, ա, ը, է

40 Ամենայն Հայոց կաթողիկոսության աթոռանիստ վայրերի անունները դասավորել ըստ դրանց աթոռանիստ դառնալու հաջորդականության.

- ա) Աղթամար
- բ) Դվին
- գ) Ծովք (Ծովփք)
- դ) Շուղրի Կարմիր վանք
- ե) Սիս
- զ) Հռոմկլա
- է) Անի
- ը) Արգինա
- թ) Կարս

- 1) բ, ա, թ, ը, է, դ, գ, զ, ե
- 2) գ, բ, ա, թ, ը, է, դ, ե, զ
- 3) բ, թ, ա, ը, է, գ, դ, զ, ե
- 4) ա, բ, ը, թ, է, գ, զ, ե, դ

41 Ընտրել տերմինների և հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Կոսմոպոլիտիզմի համաձայն՝ մարդը բացարձակ ազատ է, ինքն է ընտրում իր ճանապարհը և կարող է անել, ինչ կամենա:
- 2) Ինդետերմինիզմի համաձայն՝ այն, ինչն օգտակար է մարդուն անձնապես՝ բարի և արդար է, իսկ ինչը վնասակար է, ընդհակառակը՝ չար է և անարդար:
- 3) Դետերմինիզմի համաձայն՝ մարդը կամքի ազատություն չունի, յուրաքանչյուր արարք նա կատարում է արտաքին ազդակների ճնշման տակ:
- 4) Արդարությունն, ըստ սոփեստների, բարոյական առաքինություններից ամենակատարյալն է:
- 5) Նիհիլիզմի համաձայն՝ բարոյական հատկանիշներն ու առաքինությունները աստվածային պարզներ են:
- 6) Հեղոնիզմի համաձայն՝ կյանքի իմաստը հաճույքների և վայելքների մեջ է:
- 7) Էվդեմոնիզմը որպես մարդու բարոյականության հիմք ընդունում է երջանկության (հաճույքի, բավարարվածության) ձգտումը:

42 Թվարկվածներից որո՞նք են բնորոշում մանրանկարչության խորհրդաբանությունը.

- 1) Մանրանկարչության մեջ կարևոր դեր էին կատարում գույները, որոնց աշխարհիկ գիտնականները համարում էին երկրային խորհուրդների արտահայտություն:
- 2) Կարմիր գույնը նշանակում է հանուն մարդու փրկության Քրիստոսի թափած արյունը:
- 3) Կանաչ գույնը ցույց է տալիս սրբերի ճգնակեցությունը, նրանց մաքրությունն ու անարատ կյանքը:
- 4) Կապույտ գույնը ցույց է տալիս Ադամի աստվածային էությունը:
- 5) Սև գույնը ցույց է տալիս աստվածային անհասանելի բնությունը:
- 6) Դեղին գույնը ցույց է տալիս աստվածային անհասանելի բնությունը:
- 7) Սպիտակ գույնը ցույց է տալիս սրբերի ճգնակեցությունը, նրանց մաքրությունն ու անարատ կյանքը:

43 Թվարկվածներից որո՞նք չեն բնորոշում քրիստոնեական բարոյականության երեք հիմնական դրսևորումները՝ հույսը, հավատը և սերը.

- 1) Քրիստոնեական իմաստով նյութական աշխարհի գոյության վերաբերյալ մեր համոզումը խարսխված է հավատի վրա:
- 2) Քրիստոնեական իմաստով հույսի հիմքը հավատն է առ Աստված:
- 3) Ի տարբերություն կենցաղային և աշխարհիկ սիրո, քրիստոնեական սերը իրական և շոշափելի է, քանի որ «Սերը երբեք չի ամաչեցնում»:
- 4) Կրոնական իմաստով հավատը խարսխված է այն համոզմունքի վրա, թե Աստված մարդկային գիտակցությունից անկախ գոյություն ունեցող բացարձակ ճշմարտություն է:
- 5) Կրոնական իմաստով սերը «ցանկալիի ու սպասելիի», այն է՝ աշխարհի արարչության և մարդու փրկության իրականանալիության համոզումն ու վստահությունն է:
- 6) Քրիստոնեական իմաստով հավատի հիմքը Աստծո և մարդու միջև առկա խորհրդավոր կապի գիտակցումն ու զգացումն է:
- 7) Քրիստոնեական իմաստով հույսի աղբյուրը, առարկան և նպատակը Աստված է:

44 **Ընտրել հայկական խորհրդանիշներին վերաբերող ճիշտ բացատրությունները.**

- 1) Հայկական լեռնաշխարհում ութաթև կեռիսաչեր, որոնք հին հայերի համար հավերժության խորհրդանիշ են եղել, առաջին անգամ ստեղծվել են հելլենիզմի շրջանում:
- 2) Խաչը օգտագործվել է դեռևս նախաքրիստոնեական ժամանակներում և խորհրդանշել է աշխարհի նյութականության երկու տարրերը:
- 3) Ազգի ձևավորման ընթացքում ստեղծվում են տվյալ ազգի խորհրդանիշները, որոնց միջոցով այդ ազգը նույնանում է մյուս ազգերին:
- 4) Խորհրդանիշներն ըստ բնույթի լինում են բարոյակերպարային, պատմական, աշխարհագրական և ազգային-պետական:
- 5) Կեռիսաչը սանսկրիտերենից թարգմանաբար նշանակում է լավ լինել:
- 6) Մկրտության ավագանը խորհրդանշում է չորս կարգի իրողություն:
- 7) Ուրարը խորհրդանշում է աշխարհի համար մեռած լինելը, այն օգտագործում էին ճգնակյաց անապատականները:

45 **Հայոց եկեղեցու տոների վերաբերյալ բերված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) Տյառնընդառաջը Հայոց եկեղեցու հինգ տաղավար տոներից է, այն տոնվում է փետրվարի 14-ին:
- 2) Վարագա Սուրբ Խաչի տոնը նվիրված է Քրիստոսի խաչափայտի մասունքի հայտնաբերման հիշատակին և Հայոց եկեղեցում այն տոնվում է հոկտեմբերի 23-29-ի միջև ընկած կիրակի օրը:
- 3) Վարդանանց տոնը շարժական է, այն տոնվում է հունվարի 29-ից մինչև մարտի 4-ն ընկած ժամանակահատվածում:
- 4) Խաչվերացի տոնին, երեկոյան ժամերգությունից հետո, ռեհանով զարդարված խաչը հոգևորականները ժողովրդի ուղեկցությամբ դուրս են հանում բակ, պատեցնում եկեղեցու շուրջը՝ օրհնելով աշխարհի չորս կողմերը:
- 5) Ս. Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքին նվիրված տոնը կոչվում է Կաթուղիկե Սուրբ Էջմիածնի տոն:
- 6) Ծաղկազարդի տոնին, ամուսնանալուց հետո առաջին անգամ, նորահարսները գնում էին իրենց հայրական տուն՝ հարազատներին այցելության:
- 7) Պայծառակերպության տոնը Հայոց եկեղեցու շարժական տոներից է, այն տոնվում է օգոստոսի 15-ի մոտակա կիրակի օրը:

46 **Ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) Հեթանոս հայերի պատկերացմամբ՝ աշխարհը բաղկացած էր երեք մասից՝ Երկինք, Երկիր և Անդրշիրիմյան աշխարհ:
- 2) Արա Գեղեցիկի կերպարանքով հանդես է գալիս աշխարհի շատ ժողովուրդների մեջ տարածված մեռնող և հարություն առնող աստծու պաշտամունքը:
- 3) Քրիստոնյաների հալածանքները Հռոմեական կայսրությունում հատկապես սաստկացան երրորդ դարում. քրիստոնեական համայնքների մի մասը ոչնչացվեց, իսկ նրանց ունեցվածքը պետականացվեց:
- 4) Ըստ հին պարսկական կրոնի՝ աշխարհն ստեղծել էր զրադաշտական դիցարանի գերագույն աստված Ահրիմանը:
- 5) Հին Հունաստանում նշանավոր էին Ջևսի և Ապոլլոն տաճարների գուշակները:
- 6) Հելլենիստական մշակույթը տարածվել է միայն այն երկրներում, որտեղ իշխում էին ծագումով հույն արքաները:
- 7) Ի տարբերություն հին հույների՝ հին հռոմեացիները միաստվածային կրոնի հետևորդներ էին:

47 **Հայոց կաթողիկոսների վերաբերյալ ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) Ղուկաս Ա Կարնեցի կաթողիկոսի հորդորանքով Հարություն քահանա Շմավոնյանը Մադրասում սկսել է հրատարակել հայկական առաջին պարբերականը՝ «Ազդարարը»:
- 2) Մակար Ա Թեղուտեցի կաթողիկոսի հանձնարարությամբ կազմվել և Թիֆլիսում հրատարակվել է Մայր Աթոռի Մատենադարան - ձեռագրատան ձեռագրերի ցուցակը:
- 3) Ներսես Ե Աշտարակեցի կաթողիկոսի հանձնարարությամբ հաստատվել է Թիֆլիսի Ներսիսյան դպրոցի կանոնադրությունը, սահմանվել են ծխական և թեմական դպրոցների ծրագրերն ու կանոնագրերը:
- 4) Եփրեմ Ա Չորագեղցի կաթողիկոսի գահակալության տարիներին Նիկոլայ I կայսրը ժամանել է Հայաստան, Էջմիածնում այցելել գանձատուն, դպրոց, տպարան և հայոց կաթողիկոսին նվիրել է վեդարի ադամանդակուռ խաչ:
- 5) Գևորգ Դ Կոստանդնուպոլսեցի կաթողիկոսի նախաձեռնությամբ Էջմիածնում ստեղծված ուսումնական հանձնաժողովը միջոցներ է ձեռնարկել յուրաքանչյուր գյուղում դպրոց բացելու ուղղությամբ և հրապարակել է հայկական ծխական դպրոցների առաջին ընդհանուր կանոնները:
- 6) Մկրտիչ Ա Խրիմյան կաթողիկոսի հանձնարարությամբ վերանորոգվել են Ս. Հովհաննեսի, Խոր Վիրապի, Հաղպատի, Սանահինի, Սևանի վանքերը, հիմնադրվել Ամերիկայի առաջնորդական թեմը:
- 7) Հովհաննես Ը Կարբեցի կաթողիկոսը դիմել է ռուսական կառավարությանը՝ Գանձասարի կաթողիկոսական աթոռը լուծարելու խնդրանքով:

48

Տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Կոստանդնուպոլսում հրավիրված Երկրորդ տիեզերական ժողովը սահմանել է «Մի աստվածություն, երեք անձինք» բանաձևը:
- 2) Հայոց եկեղեցին ընդունում է միայն առաջին երկու տիեզերական ժողովների որոշումներն ու կանոնները:
- 3) Ս. Թադեոս առաքյալը հատկապես լայն գործունեություն է ծավալել Արտազ գավառում, որտեղ Հայոց արքա Աբգարի ամառային նստավայրն էր:
- 4) Հայաստանում Ս. Բարդուղիմեոս առաքյալի քարոզչության հիմնական վայրը Սյունյաց նահանգն էր:
- 5) Պատմիչ Ստեփանոս Օրբելյանի վկայությամբ՝ Ս. Գրիգոր Լուսավորիչը Մեծ Հայքում հաստատել է 56 եպիսկոպոսական աթոռ:
- 6) Ս. Գրիգոր Լուսավորչին հայտնի ներբող է ձոնել Ընդհանրական եկեղեցու հայրերից Հովհան Ոսկեբերանը:
- 7) Ազգային լեզվով գրականության ստեղծումը թուլացրեց օտար մշակույթների ազդեցությունը և նպաստեց հայոց մշակույթի զարգացմանը:

49

Տրված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Կիլիկյան կաթողիկոսության նստավայրը 1930 թ-ից մինչ օրս Անթիլիասում է:
- 2) Երուսաղեմի հայոց պատրիարքությունը հիմնադրվել է 638 թվականին:
- 3) Երուսաղեմի հայոց պատրիարք Սարգիսն ընդունել է Սսի 1307 թ. ժողովի որոշումները:
- 4) Հովակիմ եպիսկոպոսը 1453 թ. նշանակվել է Կ. Պոլսի առաջին հայ պատրիարք:
- 5) XIV դարի վերջերին Աղվանից կաթողիկոսական աթոռը տեղափոխվել է Խաչենի Գանձասար վանքը:
- 6) Աղվանից կաթողիկոսությունը ընդունել է Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու գերագահությունը, իսկ կաթողիկոսները ձեռնադրվել են Ամենայն Հայոց հայրապետի կողմից:
- 7) Աղթամարի կաթողիկոսության իրավասությունները տարածվում էին Վասպուրական և Տարոն նահանգների վրա:

50 Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառ կամ հետևանք.

- 1) Մեծ եղեռնի ժամանակ Օսմանյան կայսրությունում գտնվող 2200 եկեղեցիներից կողոպտվեցին, հրդեհվեցին և ավերվեցին 2150-ը:
- 2) Կենցաղային տարրական պայմանների բացակայության, սովի և հիվանդությունների պատճառով միայն 1914 թ. օգոստոսին մահացել են տասնյակ հազարավոր արևմտահայ գաղթականներ:
- 3) Հայոց եկեղեցու և ժողովրդի պայքարի հետևանքն այն եղավ, որ Նիկոլայ II ցարը չեղարկեց Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման մասին 1903 թ. օրենքը:
- 4) Ազգային եկեղեցին մեծ հեղինակություն էր վայելում հայ ժողովրդի բոլոր խավերի մեջ, ուստի ցարական կառավարությունը Կիլիկիան նվաճելու իր քաղաքական ծրագրում կարևոր տեղ էր հատկացնում Հայոց եկեղեցուն:
- 5) Ներսես Ե Աշտարակեցու ջանքերի արդյունքում վերականգնվել են կանոնավոր հարաբերությունները Մայր Աթոռի և Կ.Պոլսի պատրիարքության միջև:
- 6) Մայր Աթոռի բողոքների արդյունքում ցարական կառավարությունը 1835 թ. արգելեց կաթոլիկների քարոզչությունը հայերի շրջանում, որի պատճառով քարոզիչները Շուշիից տեղափոխվեցին Շամախի:
- 7) Բալկանյան պատերազմներում Թուրքիայի պարտությունները նպաստեցին Հայկական հարցի արդարացի լուծմանը 1912-1914 թվականներին:

51 Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառահետևանքային կապեր.

- 1) Քրիստոնեության ընդունումը նպաստեց հայոց գրերի ստեղծմանը:
- 2) Հայոց եկեղեցին իր գործունեությամբ նպաստեց հայ-սասանյան դաշնակցային հարաբերությունների ամրապնդմանը:
- 3) Արևելյան և հունական մշակույթների միախառնման արդյունքում ձևավորվեց նոր՝ հռոմեական մշակույթը:
- 4) Ս. Տրդատ Մեծի և Ս. Գրիգոր Լուսավորչի ջանքերով քրիստոնեությունը Հայաստանում հռչակվեց հավասարազոր կրոն:
- 5) Ս. Թադեոսը և Ս. Բարդուղիմեոսը համարվում են Հայոց եկեղեցու հիմնադիրները, այդ պատճառով Հայոց եկեղեցին կոչվում է առաքելական:
- 6) Հայ-սասանյան հարաբերությունների վատթարացմանը նպաստեց նաև որոշ հայ նախարարների պառակտիչ գործունեությունը:
- 7) Սասանյանների գահ բարձրանալուց հետո նախկին դաշնակից Հայաստանը դարձավ Պարսկաստանի գլխավոր հակառակորդներից մեկը, որովհետև Հայաստանում շարունակում էր իշխել Արտաշեսյանների դինաստիան:

52

Թվարկվածներից որո՞նք պատմական իրադարձությունների իրական պատճառ կամ հետևանք չեն.

- 1) Արշակավան քաղաքի կառուցման պատճառով նախարարների մեծ մասը դուրս էր եկել Հայոց թագավորի դեմ:
- 2) Երկրի բնակչության խիստ նվազման հանգամանքը հաշվի առնելով՝ Պապ թագավորը փակել է կուսանոցներ, կրճատել վանականների թիվը:
- 3) Անտիոք քաղաքում բնակվող Արիոս երեցի սխալ քարոզների պատճառով IV դարում խախտվեց քրիստոնեական եկեղեցու միասնությունը:
- 4) Ս. Գրիգոր Լուսավորչի գործունեության շնորհիվ քրիստոնեությունը տարածվեց նաև Վրաստանում, Ադվանքում, Միջագետքում և Ասորիքում:
- 5) Դվինի առաջին եկեղեցական ժողովի որոշման արդյունքում նեստորականները վտարվեցին Հայաստանից:
- 6) Վրաց եկեղեցին 608 թ. բաժանվեց Արևելյան եկեղեցական ընտանիքից, որի արդյունքում մաս կազմեց օրթոդոքս եկեղեցուն՝ ընդունելով Կ.Պոլսի տիեզերական պատրիարքի առաջնայնությունը:
- 7) Քաղկեդոնի ժողովի ընդունած երկաբնակ դավանաբանական բանաձևը քրիստոնեական եկեղեցու մեջ ավելի մեծ խռովությունների և գժտությունների պատճառ դարձավ:

53

Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառ կամ հետևանք.

- 1) Արշակունյաց թագավորության անկումից երեք դար անց վերականգնվեց հայկական անկախ պետականությունը, որում իր կարևոր ավանդն ուներ նաև Հայոց եկեղեցին:
- 2) Դվինի 893 թ. կործանարար երկրաշարժի հետևանքով Գևորգ Գառնեցի կաթողիկոսը ստիպված էր կաթողիկոսարանը տեղափոխել Ջվարթնոց:
- 3) Սյունյաց մետրոպոլիտ Հակոբը դարձյալ հրաժարվեց ենթարկվել Հայոց կաթողիկոսին, այդ պատճառով Խաչիկ Արշարունին վերացրեց Տաթևի մետրոպոլիտությունը:
- 4) Սարգիս Ա կաթողիկոսը կարգալույծ է արել Հարք գավառի եպիսկոպոսին, որովհետև վերջինս հարել էր թոնդրակեցիներին:
- 5) Շիրակավանում 855 թ. գումարված ժողովի արդյունքում կաթողիկոս ընտրվեց փորձառու հոգևորական մի անձ, ով սպարապետ Աշոտ Բագրատունու և ժողովականների համոզմամբ կարող էր համախմբել և զորացնել եկեղեցին:
- 6) Սմբատ I-ը 909 թ. Հայաստան ներխուժած Յուսուֆ ամիրայի հետ բանակցելու և պատերազմը կանխելու նպատակով նրա մոտ է ուղարկել Հովհաննես Ե Դրասխանակերտցի կաթողիկոսին:
- 7) Արաբական նոր արշավանքի արդյունքում Հայաստանը հայտնվեց ծանր կացության մեջ, այդ պատճառով Հովհաննես Դրասխանակերտցին կաթողիկոսական աթոռը տեղափոխեց Կարս:

54 **Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.**

- 1) Օսմանյան կայսրության հայ կաթողիկեների դիմումը սուլթանին՝ Հայոց եկեղեցուց անջատվելու և առանձին պատրիարք ու եկեղեցի ունենալու խնդրանքով
- 2) Նիկոլայ I-ի այցը Էջմիածին
- 3) Գեն. Պասկևիչի կողմից գաղտնի հանձնաժողովի ստեղծումը՝ Հայոց եկեղեցու և ռուսական կառավարության հարբերությունները կարգավորող կանոնադրություն մշակելու համար
- 4) Ներսիսյան դպրոցի բացումը Թիֆլիսում
- 5) Առաջին հայկական բողոքական վարժարանի հիմնումը Կ. Պոլսում
- 6) Մատթեոս Ա Կոստանդնուպոլսեցու հաստատվելը Ամենայն Հայոց կաթողիկոս
- 7) «Արարատ» հանդեսի հրատարակման սկիզբը
- 8) Արմաշի դպրեվանքի հիմնումը

55 **Թվարկված իրադարձություններից ո՞ր երկուսն են խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.**

- 1) Մաշտոց Ա Եղիվարդեցու կաթողիկոս ձեռնադրվելը
- 2) Պետրոս Ա-ի ջրօրհնեքի արարողությունը Տրապիզոն գետակի մոտ
- 3) Գրիգոր Զ Ապիրատի գահակալման ավարտը
- 4) Կաթողիկոսական աթոռի տեղափոխվելը Ադրամար
- 5) Հայրապետական աթոռի տեղափոխվելը Սիս
- 6) Ադանայի ժողովի կողմից Սսի ժողովի որոշումների վերահաստատումը
- 7) Հովհաննես Հերմոնեցու դառնալը Տաթևի դպրոցի ուսուցչապետ
- 8) Մեսրոպ Ա Արտազեցու գահակալման սկիզբը
- 9) Պողոս Ա Սսեցի կաթողիկոսի ազատվելը գերությունից

56 **Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.**

- 1) Խրիմյան Հայրիկի նշանակվելը հայկական պատվիրակության նախագահ՝ Բեռլինում հայկական շահերը պաշտպանելու համար
- 2) Բարդուղիմեոս վարդապետի թրի տակով Զեյթունի թուրքական կայազորի շուրջ 700 զինվորների անցնելը
- 3) Կենտրոնական պատգամավորական ժողովի բացումը
- 4) Կաթողիկոսի հատուկ կոնդակով Պողոս Նուբարին լիազոր նշանակելը
- 5) Խանասորի արշավանքը
- 6) Գևորգ արքեպիսկոպոս Զորեքյանի դառնալը կաթողիկոսական տեղապահ
- 7) Հայեղկոմի որոշմամբ դպրոցի անջատվելը եկեղեցուց
- 8) Գևորգ Ե Սուրենյանցի գահակալման ավարտը

57 Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Ապաշխարհության խորհրդով թողություն է տրվում այն մեղքերին, որոնք մարդը գործել է մինչև մկրտվելը:
- 2) Հին հնդկական ամենավաղ գրական ստեղծագործությունը կոչվում է «Վեդաներ». վեդա նշանակում է գիտելիք:
- 3) Զրադաշտը աստված էր, որի առաքելության նպատակն էր սատարել երկրում բարու հաղթանակին:
- 4) Հին հույների դիցաբանի աստվածներն ապրում էին Հունաստանի Օլիմպոս լեռան վրա, այստեղից էլ առաջացել է Օլիմպիական աստվածներ անվանումը:
- 5) Քրիստոնեական բոլոր եկեղեցիների ներկայացուցիչների ընդհանուր ժողովները կոչվում էին տիեզերական ժողովներ:
- 6) Եկեղեցի բառը ծագել է ասորերեն եկլեսիա բառից, որը նշանակում է հավատացյալների ամբողջություն:
- 7) Եկեղեցական արարողությունը, որի ժամանակ կատարվում է դրոշմի խորհուրդը, կոչվում է պատարագ:
- 8) Ձեռնադրության խորհրդի միջոցով ձեռնադրվողը դառնում է հոգևորական և ստանում հոգևոր աստիճան:

58 Թվարկվածներից որո՞նք են ազգերին բնութագրող կարևոր հատկանիշներից.

- 1) հնդեվրոպական լեզվաընտանիքին պատկանելը
- 2) ազգային պետականությունը
- 3) առնվազն երեքհազարամյա սեփական կենսատարածքի առկայությունը
- 4) ընդհանուր հոգեկերտվածքը
- 5) էթնիկական ընդհանրությունների սկզբնական տեսակ լինելը
- 6) ընդհանուր ծագման մասին պատկերացումը և ինքնանվանումը
- 7) ազգային ինքնագիտակցությունը
- 8) համամարդկային մշակույթի գերակշռումը

- 1) Սյունյաց թեմի առաջնորդ Ստեփանոս Օրբելյանը Նորավանքում գումարված բարձրաստիճան հոգևորականների ու իշխանների համատեղ ժողովում ընդունել է եկեղեցիների միավորման գաղափարը:
- 2) Հայաստանի եպիսկոպոսների և վարդապետների գերակշռող մասը, ովքեր համախմբվել էին Գլաձորի համալսարանի շուրջ, հրաժարվեցին ընդունել միայն Սսի 1307 թ. ժողովի որոշումները:
- 3) Ներսես Լամբրոնացին, ով պատվիրակության ղեկավարն էր, վերսկսեց Բյուզանդիայի հետ հարաբերությունները և եկեղեցական երկկիստությունը Լևոն II-ի ժամանակ:
- 4) Կաթողիկ Ֆրանցիսկյան միաբանությանը հարած Հեթում II-ը, մի խումբ համախոհ հոգևորականների հետ, 1307 թ. Սսի ժողովում որոշել է ընդունել Քաղկեդոնի դավանանքը:
- 5) Տարաձայնություններին վերջ տալու համար Օշին թագավորը և Կոստանդին Գ-ն մի քանի համախոհների հետ Ադանայում նոր ժողով են գումարել:
- 6) Կաթողիկ ֆրանցիսկյան և դոմինիկյան վանականներին XIV դարի 30-ական թթ. հաջողվում է միաբանություն ստեղծել Քոնսյում:
- 7) Երկրում աճում էր դժգոհությունը պապականությունից, և Մեսրոպ Ա Արտազեցի կաթողիկոսը 1371 թ. Սիսում հրավիրեց նոր եկեղեցական ժողով:
- 8) Ուսուցչապետեր Եսայի Նչեցին, Հովհան Որոտնեցին, Գրիգոր Տաթևացին և նրանց համախոհները կարողացան ստեղծել միարարներին պաշտպանող պայքարի կենտրոններ:

- 1) Եզնիկ Կողբացին իր խրատներում պատվիրում է. «Լավ է մաքուր մտքով քնել, քան պիղծ խորհրդով աղոթել և իզուր չարչարվել»:
- 2) Դավիթ Անհաղթն իր «Իմաստասիրության սահմանումներն» աշխատության մեջ գրում է, որ աղոթքի սրբությունները երեքն են՝ սրտի, լեզվի և ձեռքերի, քանզի աղոթքը նրանց միջոցով է կատարվում:
- 3) Անանիա Շիրակացին գրում է. «Չկա ոչինչ, որ կարելի չլինի բացատրել և չկա ոչինչ, որ անմատչելի լինի բանականությանը»:
- 4) Վարդան Այգեկցին «Գիրք հաստատութեան և արմատ հավատոյ» աշխատության մեջ Աստծո մասին գրում է. «Ինքն ամեն ինչ պարունակում է, ամեն ինչի մեջ է, ամեն ինչից վեր է, ամեն ինչից դուրս է, ամեն ինչ նրանով է և ամեն ինչ նրա փառքի համար է»:
- 5) Մովսես Խորենացին գրում է. «Մինչև որ ժողովուրդը չվարժվի անձնագոհության, չի ունենա իր ազատությունը, մինչև որ ժողովուրդը չվարժվի իր եսը ենթարկելու համայնքին, չի ունենա իր պետականությունը»:
- 6) Հովհան Որոտնեցին բացատրում է, որ Աստծո գոյությունը կարելի է հիմնավորել բանականության միջոցով. «հետևանքներից դեպի պատճառը ապացույցների միջոցով»:
- 7) «Գիրք հարցմանց» երկասիրությունում Գրիգոր Տաթևացին, խոսելով զենքի և դրա գործադրման մասին, գրում է, որ զենքը թշնամիներին հալածելու համար է, որ Աստված զինական արվեստի միջոցով մարդուն սովորեցրեց, թե ինչպես թշնամիներից պաշտպանվի:
- 8) Մխիթար Գոշն իր «Դատաստանագիրք Հայոց» աշխատության մեջ, շեշտադրելով պետականության պահպանման ու հզորացման անհրաժեշտությունը, գրում է. «Աստվածապաշտ երկրի համար համարձակ մեռեք, որովհետև հենց այդ մահն Աստծո համար է»:

61 **Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) Ղուկաս Ա Կարնեցի կաթողիկոսը, ով հաջորդել է Աբրահամ Կրետացուն, դիմում է հղել Եկատերինա II-ին՝ առաջարկելով Ռուսաստանի հովանավորության ներքո հայկական անկախ պետություն ստեղծել:
- 2) Աբգար Դպիրը Հայոց կաթողիկոսի անունից բանակցություններ է վարել Վենետիկի հանրապետության ղեկավարության հետ:
- 3) Մխիթար Սեբաստացին որոշում է դիմել կաթոլիկ եկեղեցու օգնությանը, որի տրամադրած միջոցներով հնարավոր կլիներ իրականություն դարձնել իր մեծ երազանքը:
- 4) Հովհաննես Ա կաթողիկոսի կողմից հրավիրված Դվինի եկեղեցական ժողովը մերժել է նեստորականությունը և նրանց վտարել Հայաստանից:
- 5) Նարեկավանքը գտնվում է պատմական Հայաստանի Վասպուրական նահանգի Ռշտունյաց գավառում, Վանա ծովակի ափին, որտեղ ժամանակին ստեղծագործել է հայտնի պատմիչ Ուխտանեսը:
- 6) Հայ-հռոմեական եկեղեցական հարաբերությունների սկզբնավորումը կապված է Անիի թագավորության անկման հետ:
- 7) Կաթողիկոս Սիմեոն Ա Երևանցին (1763-1780) կարողացավ բարձրացնել Մայր Աթոռի հեղինակությունը և հաստատել կաթողիկոսական միանձնյա իշխանություն:
- 8) Գրիգոր Դ Տղա կաթողիկոսը չընդունեց՝ հայ-բյուզանդական եկեղեցիների որպես իրավահավասար եկեղեցիների միավորում, գաղափարը:

62 **Գտնել ճիշտ պատասխանները.**

Վազգեն Ա Պալճյան կաթողիկոսի գործունեության արդյունքում՝

- 1) Երևանի պետական համալսարանում հիմնվեց Աստվածաբանության ֆակուլտետ:
- 2) Հայոց բանակի հոգևոր-կրոնական կարիքները բավարարելու նպատակով երկրի զինված ուժերում ստեղծվեց հոգևոր ծառայություն, որը գլխավորում էր ՀՀ զինված ուժերի հոգևոր առաջնորդը:
- 3) Վերաբացվեց Սևանի դպրանոցը:
- 4) ՀՀ-ում հաստատվեցին 8 թեմեր:
- 5) Հայոց եկեղեցին դարձավ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի, այնուհետև՝ Եվրոպական եկեղեցիների համաժողովի անդամ:
- 6) Հաստատվեց Գերագույն հոգևոր խորհրդի և եպիսկոպոսական ժողովի կողմից ներկայացված «Ներքին թեմերի եկեղեցական կանոնադրությունը»:
- 7) Օշականում կառուցվեց Ս. Մեսրոպ Մաշտոց դպրատունը:
- 8) Վերահաստատվեց Հայոց եկեղեցու Արցախի թեմը:

Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների կամ երևույթների իրական պատճառահետևանքային կապեր.

- 1) Պատմական տարբեր ժամանակաշրջաններում, նաև մեր օրերում, երբ հայության ազգային ինքնագիտակցությունը տարբեր պատճառներով թուլացել է, օտար մշակութային տարրերն ու մեղեդիները առաջացրել են հայի հոգևոր-ազգային նկարագրի աղճատման վտանգ:
- 2) VIII-XI դարերում Հայոց եկեղեցուն և ազգային միասնությանը լուրջ վնաս են պատճառել հատկապես պավլիկյանները և ավետարանականները:
- 3) Հայ միջնադարյան փիլիսոփայության մեջ բնափիլիսոփայական մտքի՝ որպես ուղղության կայացումը կապված է Անանիա Շիրակացու անվան հետ:
- 4) Հայ փիլիսոփայական միտքը պատմական հայտնի դեպքերի պատճառով XV դ. երկրորդ կեսից մինչև XVII դ. սկիզբը վերելք է ապրել:
- 5) Հայոց գրերի գյուտը ամենից առաջ պայմանավորված էր Աստվածաշունչը հայերեն թարգմանելու և այն մայրենի լեզվով ուսուցանելու կենսական անհրաժեշտությամբ:
- 6) X դ. երկրորդ կեսին՝ Հայաստանում թագավորության վերականգնման շրջանում, նպաստավոր պայմաններ էին ստեղծվել ճարտարապետության, քանդակագործության և գիտության զարգացման համար:
- 7) Գրիգոր Նարեկացին նախորդ դարերի մշակութային հարուստ հենքի վրա կարողացավ հիանալի կերպով ընդհանրացնել ազգային հոգևոր, աշխարհիկ և գուսանական արվեստի լավագույն նվաճումները:
- 8) Վաղ միջնադարում Հայոց բանակի հետևակային գնդերը մեծ հռչակ էին վայելում, այդ պատճառով Հռոմի, Բյուզանդիայի և Օսմանյան տիրակալները աշխատում էին իրենց զինված ուժերի մեջ ընդգրկել այդ գնդերը:

64

Գտնել ճիշտ պատասխանները.

Հայոց եկեղեցին թուլացնելու նպատակով խորհրդային իշխանությունը 1920-ական թթ. ի նչ քայլեր ձեռնարկեց.

- 1) Հայհեղկոմի որոշմամբ բռնագրավվեցին Մայր աթոռի շենքերը. Ճեմարանի շենքը, մատենադարանը, թանգարանը, տպարանը, Ս.Հովհիսիմեի, Ս.Գայանեի վանքերը:
- 2) Մայր Աթոռից իլեցին նրա ձեռքում մնացած վանքապատկան հողերը, սակայն կաթողիկոսի ջանքերով դրանք վերադարձվեցին Հայոց եկեղեցուն:
- 3) Դադարեց գործել Վրաստանի հայոց թեմը:
- 4) 1921 թ. փետրվարին Հայաստանի ժողկոմխորհը որոշում ընդունեց Էջմիածնի վանքից հարկեր գանձելու մասին, ընդ որում՝ եկամտահարկի չափն անցնում էր 120 հազար ռուբլուց, այն դեպքում, երբ վանքի տարեկան եկամուտը 40-50 հազար ռուբլի էր:
- 5) Հայհեղկոմի որոշմամբ պետականացվեցին Ս. Էջմիածնի վանքի արժեքները:
- 6) Խորհրդայնացման առաջին տարիների ընթացքում Հայաստանում և ԽՍՀՄ տարածքում փակվել են 20-ից ավելի հայկական եկեղեցիներ և վանքեր:
- 7) 1922-1923 թթ. քանդվեցին Երևանի Ս.Կաթողիկե, Ս. Պետրոս-Պողոս, Նորքի Ս. Սիմեոն Ծերունի եկեղեցիները:
- 8) 1928 թ. օգոստոսի 4-ին ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմը որոշեց փակել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը:

65

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Անիի թագավորության անկումը
- 2) Բարսեղ Ա-ի հաստատվելը Շուղրի Կարմիր վանքում
- 3) Աղթամարի կաթողիկոսության հիմնադրումը
- 4) Խաչիկ Բ Անեցու հռչակվելը Հայոց կաթողիկոս
- 5) Ներսես Դ Շնորհալու գահակալման սկիզբը
- 6) Շուղրի Կարմիր վանքում 2500 հոգևոր և աշխարհիկ բարձրաստիճան գործիչների մասնակցությամբ ժողովը

--	--	--	--	--	--	--	--

66

Եկեղեցական ժողովները դասավորել ըստ դրանց գումարման ժամանակագրական հաջորդականության.

- 1) Հռոմկլայի համահայկական եկեղեցական ժողովը
- 2) Աղվենի եկեղեցական ժողովը
- 3) Շահապիվանի եկեղեցական ժողովը
- 4) Եփեսոսում գումարված երրորդ տիեզերական ժողովը
- 5) Դվինի երկրորդ եկեղեցական ժողովը
- 6) Ծամնդավի եկեղեցական ժողովը

--	--	--	--	--	--	--	--

67 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Խորեն Պալճյանի ընտրվելը Ամենայն Հայոց կաթողիկոս
- 2) Գևորգ Չորեքյանի կողմից Ազգային-եկեղեցական ժողովի հրավիրումը, որտեղ չհաջողվեց Ամենայն հայոց կաթողիկոս ընտրել
- 3) Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի հրավիրումը Նյու Յորքում
- 4) Հայրենական մեծ պատերազմի ավարտը
- 5) Երևանի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու քանդելը խորհրդային իշխանության կողմից
- 6) «Սասունցի Դավիթ» տանկային առաջին շարասյան ուղարկվելը ռազմաճակատ
- 7) Գևորգ արքեպիսկոպոս Չորեքյանի կողմից 11 կետից բաղկացած զեկուցագրի ներկայացումը Ի. Ստալինին

--	--	--	--	--	--	--	--

68 Իրադարձությունները կամ երևույթները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Տրդատ թագավորի ծանոթանալը Գրիգոր Լուսավորչի հետ Կեսարիայում
- 2) Քրիստոնեական առաջին համայնքների առաջացումը Պաղեստինում
- 3) Հելլենիզմի մուտքը Հայաստան
- 4) Մայր Տաճար Ս.Էջմիածնի կառուցումը
- 5) Հանուն քրիստոնեական հավատի աշխարհում տեղի ունեցած առաջին պատերազմը
- 6) Ս. Բարդուղիմեոսի և Ս. Ոգոսիոս մահապատիժը
- 7) Բուդդայական կրոնի ստեղծումը

--	--	--	--	--	--	--	--

69 Տերմինները կամ հասկացությունները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը.

- Ա. Քաղաքական կամ այլ պատճառներով եկեղեցու ներսում ստեղծված ապօրինի կաթողիկոսական աթոռ
- Բ. Հունարեն նշանակում է վկա, այսպես են կոչում նրանց, ովքեր նահատակվել են՝ վկայելով իրենց հավատը Քրիստոսի հանդեպ
- Գ. Ապաստարան բորոտների համար
- Դ. Քրիստոնեական եկեղեցու սկզբնավորման օրվանից պահպանված ու մեզ փոխանցված բանավոր պատմություն
- Ե. Յուրաքանչյուր հռոմեացի ուներ իր անձնական հովանավոր ոգին, որը հայտնվում էր իր ծննդյան պահից
- Զ. Տրդատը այն ստացել էր Կոստանդիանոս կայսրից, որի վրա կա գրություն՝ «...Կյանքի Արքայի՝ Քրիստոսի խաչին նվիրյալ լինի, որով մեզ փրկեց հավիտենական մահից»:
- Է. Ընկերություն, որի նպատակն էր միավորել Հայոց եկեղեցու հետևորդներին և կաթոլիկ հայերին

- 1) Սրբազան ավանդություն
- 2) Աթոռակից
- 3) Մարտիրոս
- 4) «Համազգյաց»
- 5) Հակաթոռ
- 6) Գենիուս
- 7) «Հավլունի»
- 8) Ուրկանոց

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

70 Կատարել համապատասխանեցում.

- Ա. Ժամերգություն
- Բ. Ճգնավոր
- Գ. Անդաստան
- Դ. Սկիհ
- Ե. Նավակատիք
- Զ. Նարոտ
- Է. Նշխար

- 1) նորակառույց կամ վերանորոգված եկեղեցու օժման հանդիսավոր արարողություն
- 2) Պատարագի ժամանակ օգտագործվող արծաթե կամ ոսկե բաժակ
- 3) աշխարհի չորս ծագերի օրհնության արարողություն
- 4) եկեղեցում օրվա տարբեր ժամերին կատարվող ամենօրյա աղոթքի արարողություն
- 5) հաղորդության ժամանակ օգտագործվող խաչի պատկերով կլոր հաց
- 6) եկեղեցական արարողություն, որի ժամանակ կատարվում է Հաղորդության խորհուրդը
- 7) մենակյաց, աշխարհիկ կյանքից ու վայելքներից հրաժարված մարդ
- 8) կարմիր և սպիտակ թելերի հյուսվածք, որն օգտագործվում է Մկրտության խորհրդի ժամանակ

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է